

Vlaams
Parlement

stuk **2164** (2012-2013) – Nr. 1
ingediend op 22 augustus 2013 (2012-2013)

Hoorzitting

over het Vlaamse antidopingbeleid

Verslag

namens de Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media
uitgebracht door de mevrouw Els Kindt

Samenstelling van de commissie:

Voorzitter: de heer Philippe De Coene.

Vaste leden:

de heer Paul Delva, mevrouw Els Kindt, de heren Johan Verstreken, Veli Yüksel;
de heren Johan Deckmyn, Chris Janssens, Wim Wienen;
de heren Jean-Jacques De Gucht, Jo De Ro;
de heren Philippe De Coene, Chokri Mahassine;
mevrouw Danielle Godderis-T'Jonck, de heer Marius Meremans;
de heer Jurgen Verstrepen;
de heer Bart Caron.

Plaatsvervangers:

de dames Vera Jans, Tinne Rombouts, de heer Johan Sauwens, mevrouw Katrien Schryvers;
de heren Frank Creyelman, Jan Penris, Wim Van Dijck;
de heren Peter Gysbrechts, Bart Tommelein;
mevrouw Yamila Idrissi, de heer Jan Roegiers;
de heren Wilfried Vandaele, Kris Van Dijck;
mevrouw Ulla Werbrouck;
de heer Luckas Van Der Taelen.

INHOUD

1. Uiteenzetting door de heer Francis Clarysse, advocaat-generaal van Justitie en hormonemagistraat	4
2. Vragen van de commissieleden en antwoorden van de heer Francis Clarysse en de heer Jan Van den Boeynants, hormonencel van de federale politie	5
3. Uiteenzetting door de heer Peter Van Eenoo, DoCoLab UGent	8
4. Vragen van de commissieleden en antwoorden van de heer Van Eenoo	10
5. Uiteenzetting door de heer Bart Meganck, disciplinaire commissie niet-elitesporters	12
6. Uiteenzetting door de heer Hans Cooman, NADO Vlaanderen	14
7. Uiteenzetting door de heren Fernand Van Huyneghem en Koen Umans, voorzitter en secretaris van het Vlaams Dopingtribunaal	15
8. Vragen van de commissieleden en antwoorden van de sprekers	19
Gebruikte afkortingen	22
Bijlage: Tussenkomenst van de heer Hans Vandeweghe, directeur Wielerbond Vlaanderen	23

De Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media organiseerde op 14 juni 2013 een hoorzitting over het Vlaams antidopingbeleid.

Naast de aanwezige sprekers was ook de heer Hans Vandeweghe uitgenodigd, als directeur van de Wielerbond Vlaanderen. De heer Vandeweghe kon helaas niet aanwezig zijn op de hoorzitting, maar legde zijn standpunt schriftelijk voor aan de commissieleden. Dit standpunt wordt als bijlage bij het voorliggende verslag opgenomen.

1. Uiteenzetting door de heer Francis Clarysse, advocaat-generaal van Justitie en horenmagistraat

De heer *Francis Clarysse* werkt als advocaat-generaal voor de procureur-generaal van Gent, die door het KB van 6 mei 1997 werd belast met de hormonencriminaliteit in zowel de veeteelt als de sport. In 2002 richtte het College van Procureurs-Generaal een expertisenetwerk op dat zich bezighoudt met illegale zwendel in groeistimulatoren en hormonen in zowel de veterinaire als humane sector. Het netwerk bestaat niet alleen uit magistraten maar ook uit politie, douane en bijzondere opsporingsdiensten, en heeft de spreker als hoofdcoördinator. Doelstellingen zijn beleidsondersteunend werk ten behoeve van het College, en de bevordering van informatie- en documentatiedoorstroming evenals multidisciplinaire samenwerking tussen de leden van het netwerk.

In plaats van het oude systeem, waarin 27 parketmagistraten en één federale bijstandsmagistraat technisch en juridisch ingewikkelde dossiers verspreid aanpakten, behandelen tegenwoordig de parketten van Ieper en Dendermonde alle hormonendossiers voor respectievelijk West- en Oost-Vlaanderen. Voordelen zijn uniform beleid en afspraken met de politie over afhandeling en opleiding.

In de multidisciplinaire hormonencel wordt samengewerkt met de bijzondere inspectiediensten, dopingagentschappen en politiediensten, het Voedselagentschap, het Geneesmiddelenagentschap en het Team Medisch Verantwoord Sporten. Om de 14 dagen wordt alle informatie binnengebracht en besproken en worden acties gepland. De trends die gedetecteerd worden, komen in het jaarrapport.

De toename van dopingproducten heeft te maken met de versporting en de medicalisering van de samenleving. In 2009 deed al twee derde van de Vlamingen aan sport, waarbij de cosmetische motivering, gericht op een modeluiterlijk, een nieuwe trend is. De topsport is meer dan ooit geprofessionaliseerd. Tijdens korte loopbanen wil men snel veel geld verdienen. De vraag naar prestatiebevorderende middelen stijgt voor beide groepen. In de VS is de markt van voedingssupplementen al goed voor 20 miljard dollar. De beschikbaarheid van producten via het internet vormt daarbij een groot probleem.

In de laatste jaarrapporten van de cel blijkt dat inbeslagnames van dopingproducten in de brede zin van het woord toenemen, na huiszoeking of controle van postzendingen. Bij controles in fitnesscentra zijn er meer en meer positieve vaststellingen. Het laatste jaarrapport beschrijft de controle in samenwerking met de West-Vlaamse Politieschool van 48 sporters in vier fitnesscentra in de lente van 2012. Bijna een derde bleek positief, voornamelijk voor anabolica. Die trend zet zich door in 2013. Tijdens een actie met de Oost-Vlaamse politieschool OPAC werden zes centra gecontroleerd en de voorlopige resultaten zijn verontrustend.

In 2012 verdubbelde de inbeslagname van dopingproducten in de brede zin van het woord tot 221.397 in beslag genomen eenheden. Daarnaast werd verpakkingsmateriaal en 3,9 kilogram grondstof ontdekt, waaruit men een evolutie van distributie naar productie kan afleiden. Maar ook de verscheidenheid aan producten blijft groeien: naast klassieke anabole

steroïden ook groeihormonen, insuline en nieuwe research chemicals. Op anabolensites worden ook andere middelen illegaal te koop aangeboden, zonder productaansprakelijkheid, waarborgen, bijsluiters of medische begeleiding. De vraag naar de productieomstandigheden blijft open. Voorbeelden zijn het diergeneeskundige TB-500, een peptide dat ook particulier wordt verkocht aan bodybuilders en wielrenners, en Melanotan2, dat men kan snuiven of inspuiten om de huid te bruinen en meteen ook de potentie te stimuleren, maar dat na analyse insuline blijkt te bevatten.

Onderzoek naar onder meer familiaal geweld leert dat hormonale substanties vaak een rol spelen. Bij buitensporig geweld worden dikwijls anabole steroïden aangetroffen. Bijkomend wetenschappelijk onderzoek lijkt noodzakelijk.

Recent werd in België een ondergronds lab ontdekt. Onderzoek van een website leerde dat zes verdelers voor 190.000 euro aan producten verhandelden op enkele maanden. De douane trof in een Poolse vrachtwagen voor 250.000 euro aan anabole steroïden aan. Uit tests bleek dat 4 van de 5 producten helemaal niet verschillend maar identiek waren.

Onrustwekkend is voorts de relatie tussen doping en drugs. De dealer van twee personen onder invloed van Melanotan bleek op 20 maanden 133.000 euro te hebben verdiend aan 800 klanten. Een vaartuig werd in beslag genomen.

De spreker somt enkele initiatieven van de hormonencel op. Samen met het federale parket wordt proactief aan internetbewaking gedaan. De internetrecherche wordt uitgebrewd. Er werd een platform inzake verkoop op afstand opgericht. Dat controleert ook intracom-munautaire postzendingen. Men werkt mee aan internationale acties zoals Pangea van Interpol. Toch is een nog omvattender aanpak nodig, in het bijzonder inzake preventie en de responsabilisering van de fitnessuitbaters.

De cel botst in zijn strijd helaas ook tegen beperkingen. Zo zitten hormonen al jaren niet meer in het nationaal veiligheidsplan, waardoor zij geen prioriteit vormen voor de politie. Hopelijk komt dat thema terug in de kadernota integrale veiligheid. De cel ondervindt ook moeilijkheden bij de identificatie van aanbieders, onder meer omdat internetproviders een juridisch steekspel opvoeren. De procureur kan websites blokkeren op basis van artikel 39 van het Wetboek van Strafvordering, maar dit is gemakkelijk te omzeilen. Sensibilisering is noodzakelijk. De internationale context maakt de strijd niet makkelijker.

De strijd tegen de hormonen is in zekere zin vechten tegen de bierkaai. Het aanbod is gemakkelijk te organiseren, het gaat bij wijze van spreken niet om raketwetenschap en er valt veel geld mee te verdienen. Het risico om gepakt te worden is gering. Daartegenover moet een multidisciplinaire krachtenbundeling geplaatst worden. Het strafrechtelijke optreden is daarbij gericht tegen de aanbieders van verboden producten en niet hun afnemers, al dienen die wel gewaarschuwd te worden voor de gevaren van bestellingen via internet. Hoewel deze strijd niet definitief te winnen is, blijft het belangrijk om grenzen te blijven stellen.

2. Vragen van de commissieleden en antwoorden van de heer Francis Clarysse en de heer Jan Van den Boeynants, lid van de hormonencel van de federale politie

Op verzoek van de heer *Johan Sauwens*, voorzitter, bevestigt de heer *Francis Clarysse* dat de hormonenopdracht van de Gentse procureur-generaal het hele land bestrijkt, net zoals Luik bijvoorbeeld drugs onder zijn hoede heeft. Hij herhaalt zijn eerdere beschrijving en motivering van deze aanpak. In Antwerpen wordt samengewerkt tussen Turnhout en Mechelen. Deze samenwerkingsverbanden lopen vooruit op de verwachte hertekening van het gerechtelijke landschap, die mikt op ongeveer één arrondissement per provincie.

De heer *Jan Van den Boeynants* is coördinator van de uit acht mensen bestaande hormonencel van de federale politie. Voor onderzoek zijn er in principe in elk arrondissement contactpersonen. Daarbij wordt ook geregeld een beroep gedaan op de lokale politie.

De heer *Francis Clarysse* bevestigt verder de samenwerking met de Vlaamse Gemeenschap. Zo gebeuren de controles in de fitnesscentra samen met de Teams Medisch Verantwoord Sporten maar ook met de politie. Zij vinden soms plaats in opdracht van een magistraat, maar niet altijd.

De heer *Bart Caron* peilt naar de opvolging van de vastgestelde overtredingen. In welke mate leiden zij tot bestraffing?

De heer *Francis Clarysse* antwoordt dat de afhandeling ten aanzien van afnemers meestal tuchtrechtelijk is. Betrapping op anabolica in een fitnesscentrum leidt gewoonlijk tot 2 jaar schorsing en 1000 euro boete. Dat volstaat voor de parketmagistraat, die het dossier dan verder seponereert, tenzij er andere aspecten zijn.

Op vraag van de heer *Bart Caron* vult de heer *Francis Clarysse* aan dat de verkopers voor de rechtbank worden gebracht, die een gevangenisstraf, geldboete of verbeurdverklaring kan uitspreken. Het gevolg dat Justitie aan bepaalde zaken gaf, staat in het jaarrapport, dat kan geconsulteerd worden op de website van de federale politie. Zo kregen de betrokkenen in het dossier van de Poolse vrachtwagen binnen de 8 maanden na de feiten 2 jaar gevangenisstraf van het Antwerpse Hof van Beroep.

De heer *Bart Caron* verwondert zich over de toegankelijkheid van de producten en de schaal van verspreiding. Fitness blijkt bijzonder risicovol. Wat beveelt de heer *Clarysse* aan?

De heer *Francis Clarysse* ziet vooral een probleem van volksgezondheid, dat anders is dan doping bij professionele sportmensen. De tuchtorganen doen hun werk goed. Toch stelt het parket recidive vast. Blijkbaar is voor sommigen de bestraffing onvoldoende. Misschien vormen labels voor fitnesscentra een mogelijkheid en moeten ze zelf schorsend gaan optreden. Toch is een voorzichtige omgang met cijfers noodzakelijk: vroeger was er veel minder controle en waren er ook veel minder centra. Uiteraard werden dan ook minder middelen in beslag genomen.

De heer *Peter Gysbrechts* wil het probleem in de fitnesscentra niet onderschatten. Hoe wordt de schorsing van gebruikers gehandhaafd. Worden zij niet gewoon lid van een andere club?

De heer *Francis Clarysse* verwijst naar een lijst van geschorsten, die door uitbaters van fitnesscentra kan worden geconsulteerd. De heer *Hans Cooman* bevestigt als coördinerend arts van NADO Vlaanderen dat die lijst bestaat. Zij is niet langer publiek, maar alleen consulteerbaar voor organisatoren. Misschien moeten de uitbaters daar nog eens aan herinnerd worden. Anderzijds stelt men vast dat geschorsten zelfs in hetzelfde centrum blijven komen en dat het dus ook een kwestie van willen is.

Mevrouw *Ulla Werbrouck* informeert of er gewerkt wordt aan de verbetering van de internationale aanpak? Is de toekenning van politionele bevoegdheden aan NADO Vlaanderen een oplossing?

Ook de heer *Steve D'Hulster* is onder de indruk van de omvang van het probleem en de toegankelijkheid van de middelen. Hij peilt naar evoluties in de aard van de producten die in beslag worden genomen en vraagt meer uitleg over de proactieve internetbewaking.

De heer *Marius Meremans* informeert naar het bestaan van een meldingsplicht voor uitbaters, aangezien die toch ook niet blind zijn. Hoe groot is de markt van voedingssupplementen in Vlaanderen?

De heer *Wim Wienen* denkt dat tuchtrechtelijke schorsing in tegenstelling tot strafrechtelijke vervolging niet veel indruk maakt, tenzij bij competitiesporters. Hoe komt dan dat men automatisch seponereert?

De heer *Jan Van den Boeynants* legt uit dat het sluiten van Belgische websites geen probleem is. Met buitenlandse sites is dat anders. Sommige landen werken mee, maar de hulp is beperkt. Men is er wel al in geslaagd de blokkering van Nederlandse sites te vorderen van de Belgische providers, omdat zij producten verkochten die afweken van wat op het etiket stond. Dat er vele manieren zijn om die beperking te omzeilen, is geen reden om niets te doen.

Wat het internationale karakter betreft, antwoordt de heer *Francis Clarysse* dat de Raad van Europa aandacht heeft voor het probleem. De Medicrime-conventie is door België ondertekend en wordt in de loop van 2013 geratificeerd. Hij verwacht nog verdere initiatieven van het Europese niveau.

De heer Clarysse is geen voorstander van politionele bevoegdheid voor de dopingcontroleurs van het Team Medisch Verantwoord Sporten. Goede afspraken met de politie volstaan voor afdoend optreden.

De opvallendste trend bij de inbeslagname van postzendingen is de verschijning van producten in ontwikkeling. De proactieve bewaking bestaat erin dat men kijkt welke groepen zich inlaten met het aanbieden van producten via verschillende sites, die vaak niet vanuit België beheerd worden maar vanuit Nederland. Verdere responsabilisering van de uitbaters van fitnesscentra volgens een stapsgewijs actieplan is een goede suggestie.

Over de voedingssupplementenmarkt in Vlaanderen heeft de heer Clarysse geen cijfers, maar hij denkt dat ze indrukwekkend zijn. Hij wijst er wel op dat daar ook veel producten bij zitten die niet verboden zijn.

Wat de vervolging betreft, vindt de parketmagistraat vooral belangrijk dat er een consequente reactie komt. Als het tuchtorgaan niet reageert, zal de magistraat waarschijnlijk een minnelijke schikking in de vorm van een geldboete voorstellen.

De heer *Johan Sauwens* vraagt of er systematische contacten zijn met de medische labs en expertisecentra. Of werkt men vooral op basis van tips en klachten? Worden producten en behandelingen in de grijze zone op dezelfde manier aangepakt als andere verboden producten? Hij geeft cannabis en de ozondokters als voorbeelden. Tot slot vraagt hij of het parket inspeelt op het gevaar dat de golf van onthullingen en bekentenissen in de topsport leidt tot banalisering in de brede sport en de jeugdsport.

De heer *Jan Van den Boeynants* antwoordt dat zijn cel vooral werkt op basis van informatie van de lokale en federale politie, de federale geneesmiddelen- en voedselveiligheidsagentenschappen en het Vlaamse dopingagentschap. Nadat bij de magistraat een proces-verbaal werd ingediend, volgt een onderzoek. Meestal gaat het over het verdelen, niet het gebruik. Er zijn contacten met labs, maar niet gestructureerd.

De heer *Francis Clarysse* verklaart dat cannabis op de verboden lijst staat en op dezelfde manier wordt behandeld. Ozon is geenszins grijs maar echt een verboden praktijk. Aangezien het over een hangende zaak gaat, kan hij er niet verder op ingaan.

3. Uiteenzetting door de heer Peter Van Eenoo, DoCoLab UGent

De heer *Peter Van Eenoo* merkt op dat het internet niet alleen een nieuwe weg is voor de levering van dopingproducten maar ook een nieuw aanknopingspunt voor de strijd tegen doping. Hij attendeert op het Anti-Doping Administration and Management System ADAMS dat door WADA werd ontwikkeld om gegevens in te voeren en te bekijken. Atleten, NADO's en internationale federaties, en labs brengen diverse gegevens in: respectievelijk verblijfsgegevens, welke staalcodes bij welke atleten horen, en de analyseresultaten per staalcode.

Vroeger moesten de labs voor natuurlijke middelen als testosteron uitgaan van populatiestatistieken omdat er door de anonimiteit van de stalen geen enkel verband was met voorgaande resultaten. Die anonimiteit is er nog steeds, maar men kan een staalcode nu wel verbinden met vorige van dezelfde persoon, waardoor de labs kunnen overschakelen op individuele statistieken. Voor testosteron bijvoorbeeld is de variatie daarin veel kleiner dan in de populatie. Bij 10 percent van de Kaukasische en niet minder dan 90 percent van de Aziatische bevolking blijft de toediening van testosteron onzichtbaar in de testosteron-epitestosteronratio (E/T-ratio).

Met individuele biologische paspoorten verdwijnt dat probleem. Eerste module is het bloedpaspoort. Daarvoor is bloedafname nodig, gekoppeld aan een correct transport en analyse binnen 36 uur, wat logistiek niet eenvoudig is en geld kost. Na rapportering in ADAMS van de resultaten, wordt automatisch een verband gelegd tussen de verschillende stalen van hetzelfde individu. Het computermodel kan daarbij met 99 percent zekerheid zeggen of de resultaten in overeenstemming zijn met de vorige. De spreker onderstreept dat het model alleen de afwijking registreert, niet het dopinggebruik, en zeker geen verklaring geeft.

Als een onnatuurlijke afwijking wordt vastgesteld, kijkt een atleetpaspoortmanagementenheid eerst na of alle resultaten geldig zijn voor wat logistiek en analyse betreft. Vervolgens beoordeelt een hematoloog met grondige kennis van sportfysiologie nogmaals de resultaten om te kijken of geen andere verklaringen mogelijk zijn zoals een hoogtestage of bloedverlies na een ongeval. Als de expert geen logisch alternatief vindt voor doping, gaan de resultaten naar twee bijkomende experts, die afzonderlijk tot dezelfde conclusies moeten komen voor men naar de atleet stapt, die de kans krijgt een verklaring te geven zoals bijvoorbeeld een inwendige bloeding en die medisch te bewijzen.

Daarop vellen de experts opnieuw elk apart een oordeel en wordt, ingeval een ziekte werd aangegeven die zij niet goed beheersen, een bijkomende expert ingeschakeld. De experts overleggen pas in de fase van de eindconclusie en kunnen dan eventueel afstemmen over het achterliggende verklaringsmodel. Ze moeten in elk geval apart tot de conclusie komen dat er sprake is van dopinggebruik. Ze weten ook niet of ze eerste of tweede expert zijn en dus evenmin of er al een eerdere analyse was of niet. Bovendien krijgen ze niet alleen verdachte stalen maar worden een keer per jaar ook alle profielen toegezonden.

Pas nadat de atleet geen afdoende verklaring heeft kunnen geven, wordt de zaak ingeleid, waarbij hij natuurlijk het recht behoudt zich te laten bijstaan en verdedigen voor een medische commissie. De heer Van Eenoo wijst erop dat nog nooit een zaak werd verloren die werd ingeleid op basis van het bloedpaspoort. Dat is immers een vorm van trajectcontrole, die zeer geschikt is voor de indirecte detectie van epo, bloedtransfusies en manipulatie van bloedparameters. De aanpak kan ook kostenbesparend zijn, al is dit op dit moment niet het geval voor NADO Vlaanderen. Men kan op basis hiervan immers adviseren om stabiele atleten minder te controleren en zich toe te spitsen op die met variaties, ook al bedragen ze geen 99 percent maar slechts 95 percent. De spreker onderstreept nog dat niet alleen het hematocriet maar ook andere parameters worden gecontroleerd.

DoCoLab Gent is een van de vijf atleetpaspoortmanagementeenheden ter wereld. De heer Van Eenoo toont een diagram van de Internationale Wielervedeniging met de jaarlijkse percentages van afwijkende bloedprofielen van atleten. De blauwe en groene gedeelten van de staven representeren atleten die respectievelijk langere tijd voordien en recent gestimuleerd werden. Men kan duidelijk aflezen dat vanaf het in zwang komen van de epotests in 2003 de groene sterk verkleinen. Bij de blauwe is dat vanaf de invoering van het bloedpaspoort in 2008. Dit effect wordt bevestigd door verklaringen van renners in het kader van de zaak-Armstrong. De spreker merkt op dat de afwijkende percentages nu gereduceerd zijn naar 1 tot 2 percent, zoals in een normale populatie. Die natuurlijke afwijkingen kunnen makkelijk bijgehouden worden dankzij het bloedpaspoort.

Het volgende paspoort dat er aankomt is het steroïdenpaspoort, dat toepasbaar is op elk dopingcontrolestaal. NADO Vlaanderen hoeft dan ook geen kosten te maken voor de afname van bijkomende stalen. Urinestalen zijn ook ethisch eenvoudiger dan invasieve bloedafnames. Het systeem, dat vrij gemakkelijk te implementeren is doordat de labs al sinds de jaren 80 aan steroïdeprofieling doen, laat efficiënte detectie van het gebruik van natuurlijke steroïden toe. De spreker verwachtte tot voor kort dat het paspoort er in 2014 zou zijn, maar stelt vast dat WADA gas terugneemt.

Steroïdeprofieling vereist harmonisering van de laboresultaten. WADA controleert en accrediteert de labs. Sedert een zestal jaar geeft het strafpunten voor profieling die niet goed genoeg is. Daartoe krijgen labs een 20-tal controlestalen om te onderzoeken. Wie twee substanties mist krijgt 20 strafpunten, en vliegt eruit. Voor wie een niet aanwezige substantie detecteert, is dat meteen het geval. Minimaal twee stalen zijn blind, wat betekent dat het lab niet weet dat het teststalen zijn.

Een moeilijkheid is dat heel veel zaken een invloed hebben op het steroïdeprofiel. Als eerste noemt de spreker alcoholconsumptie de avond voordien, maar daarvoor kan men merkers opsporen die de onbetrouwbaarheid van het profiel aangeven. Andere elementen zijn beginnen of stoppen met anticonceptie, andere geneesmiddelen zoals schimmelwerende producten, inspanningen en slechte bewaring van het staal. Ook voor dat laatste heeft het lab merkers ontwikkeld.

Een bijkomende, heel krachtige technologie is hogeresolutiemassaspectrometrie (HRMS). Dit laat toe om zelfs onbekende substanties te detecteren. De bestaande detectiemethodes missen die omdat ze gericht zijn op de opsporing van zeer lage concentraties van bekende substanties. HRMS is even gevoelig maar heeft geen oogkleppen. Die worden pas na de analyse opgezet om pieken zichtbaar te maken in de dataevaluatie. Stalen worden momenteel acht jaar bewaard om jaren later eventueel nog bijkomend geanalyseerd te worden.

Nadeel is dat men die lange bewaring logistiek moet aankunnen. DoCoLab verzamelt op 3 maanden 6 tot 7m³ stalen. Bovendien volstaat opslagcapaciteit op zich niet, men moet de stalen ook relatief snel weten terug te vinden en de beheerketen onder controle houden. Dat kost geld.

Sinds 1 januari 2013 moeten labs van WADA twee tot tien maal lagere doses weten te detecteren. DoCoLab investeerde de voorbije drie jaar – zonder aparte subsidiëring – een kleine twee miljoen euro in apparatuur en kan nu voor de meeste anabole steroïden een concentratie van 1ng/ml meten, het equivalent van een suikerklontje in een Olympisch zwembad. Dat staat tegenover een totaal jaarlijks budget van 1,2 tot 1,5 miljoen euro, met als gevolg dat de financiële reserves wegsmelten. Er is een probleem zodra WADA nieuwe eisen stelt of toestellen defect raken.

Een uitdaging is de groeiende lijst van peptidehormonen, waarvan de meeste behoren tot de categorie van substanties die nog in de klinische onderzoeksfase zitten. De spreker

noemt groeihormoonreleasingfactoren, ‘mechano growth factors’ en andere groeihormoongerelateerde substanties. DoCoLab ontwikkelt daarvoor een nieuwe opsporingsmethode, grotendeels met eigen middelen, al kwam er ook een kleine subsidie van minister Muyters. De spreker verwacht voor een aantal van die producten routinedetectie in urinstalen tegen het einde van het jaar.

De heer Van Eenoo wijst er wel op dat elke toepassing van de methode geld zal kosten aan NADO Vlaanderen. In dat verband zorgt de nieuwe WADA-regel, dat de labs alle beschikbare methodes moeten inzetten bij elke staal, voor een probleem. Dat is in een concurrentieomgeving een nadeel voor wie over meer technieken beschikt, nog afgezien van de vragen die men kan stellen bij het nut van bijvoorbeeld een epo-analyse in de golfwereld.

De heer Van Eenoo wijst op de tsunami van designersubstanties, die niet langer alleen bij steroïden voorkomen maar ook bij cannabinoïden en stimulantia. Producten als JWH-018 zijn vrij verkrijgbaar op internetverkoopsites. Door kleine variaties in de chemische structuur en verhandeling onder een andere naam (bijvoorbeeld bemestingsmateriaal) vallen zij immers niet onder de verboden producten. Naast internetbrowsers als Google, gebruiken onderzoekers ook internetfora (bijvoorbeeld voor bodybuilders) om aan informatie over nieuwe producten en technieken te komen. De lijst van nieuwe peptidehormonen groeit ondertussen minder snel aan, al worden ze wel door steeds meer websites aangeboden.

Er is een integrale benadering van het probleem nodig, evenals samenwerking tussen alle spelers. Die tussen DoCoLab en NADO Vlaanderen is alvast zeer goed. Met het gerecht, de douane, de hormonencel en de agentschappen verloopt het soms vrij stroef, al is de interactie met sommige personen wel goed. DoCoLab wil graag meer betrokken worden bij dopinggerelateerde zaken. Financiële ondersteuning is broodnodig en wordt ook aanbevolen door de Europese Raad. De ongelijkheid op dit vlak tussen atleten en ploegen enerzijds en dopingbestrijders anderzijds is gigantisch. Heel wat topvoetballers in België hebben een salaris dat hoger is dan het budget van DoCoLab.

Vlaanderen beseft te weinig dat dit geen mediageniek luxeprobleem is maar een maatschappelijk en volksgezondheidsprobleem. Bij de indiening van projecten bij het FWO worden projecten van het lab steeds onderaan gerangschikt, terwijl diezelfde projecten bij WADA in de top 3 terechtkomen. Tot slot vraagt de heer Van Eenoo het Vlaams Parlement om morele steun.

4. Vragen van de commissieleden en antwoorden van de heer Van Eenoo

De heer *Johan Sauwens* feliciteert de heer Van Eenoo met zijn open en transparante aanpak. Het is immers de omerta die de ontsporing heeft toegelaten.

De heer *Johan Deckmyn* informeert wat de invoering van het steroïdenpaspoort vertraagt. Hij peilt ook naar de juridische implicaties van staalanalyse na jaren bewaring. Wat zijn de huidige financieringsbronnen van DoCoLab en wat zijn de desiderata met betrekking tot bijkomende middelen?

De heer *Bart Caron* treedt die laatste vraag bij en brengt haar in verband met de noodzakelijke onafhankelijkheid van het lab. Hij kreeg ook graag meer informatie over de betrouwbaarheid van bloedpaspoorten. In welke mate zijn de grenswaarden bepalend? Is de topsport vandaag cleaner dan vóór de internationale coördinatie van de dopingbestrijding door WADA?

Mevrouw *Ulla Werbrouck* is niet 100 percent gewonnen voor het bloedpaspoort. Hoe weerlegt de heer Van Eenoo de serieuze twijfels van de Nederlandse expert Douwe de

Boer en tegen wanneer verwacht hij het hormonenpaspoort? Zal de veralgemening van het bloedpaspoort er niet voor zorgen dat jongeren al zeer vroeg gaan experimenteren om hun referentiestalen te manipuleren? Wat met gecontamineerde stalen?

De heer *Peter Van Eenoo* deelt mee dat de invoering van het steroïdenpaspoort vertraagd is nadat WADA een zaak over een groeihormoontest verloor voor het sportarbitragehof TAS, dat de door WADA opgelegde grenzen niet in twijfel trok, maar wel additionele wetenschappelijke informatie eiste. Om die reden worden nu eerst alle wetenschappelijke gegevens over grenzen verzameld. De steroïdeprofieling is in elk geval wetenschappelijk gefundeerd is, maar het uitvoerend comité van WADA wil alle gegevens in handen hebben voor het geval iemand een beslissing juridisch aanvecht.

Dat men tot 8 jaar mag teruggaan om substanties te detecteren, staat expliciet in de Wereldantidopingcode en in de Vlaamse wetgeving. Zo zijn de vorige zomer effectief 150 stalen uit de Olympische Spelen van Athene opnieuw geanalyseerd, wat een aantal atleten hun medaille heeft gekost. Op het moment zelf betrappen is uiteraard altijd beter. Maar preventie is dat nog meer. De pakkans speelt daarbij natuurlijk een rol.

DoCoLab wordt voornamelijk gefinancierd door de betaling van de analyses die het uitvoert voor NADO Vlaanderen, de Franse Gemeenschap, de Nederlandse Dopingautoriteit, de Internationale Wielervederbond en de Belgische Wielervederbond. Probleem is dat de collega's uit Keulen een ridicul laag prijs vragen omdat ze elk jaar 1 miljoen euro krijgen van hun nationaal dopingagentschap. Daarbij komt dat de Universiteit Gent 17 percent vraagt voor overheadkosten. Het lab maakt geen winst. Een staalanalyse kost ongeveer 170 euro, wat slechts een fractie is van wat soortgelijke labs in de voedselveiligheid of de privésector aanrekenen.

WADA subsidieert niet, integendeel, DoCoLab moet 15.000 dollar per jaar betalen voor de teststalen. Het agentschap betaalt wel voor de uitvoering van geselecteerde onderzoeksprojecten. Daarvan worden op dit moment 18 medewerkers betaald, van wie 7 vte voor onderzoek. Voor de optimalisering van de financiering overweegt de heer Van Eenoo om een beroep te doen op sponsoring. Hij denkt daarbij aan overheidsorganisaties die nu reeds aan sport sponsoring doen en ethische waarden hoog in het vaandel voeren, zoals de Nationale Loterij, de NMBS en Belgacom.

De heer *Johan Sauwens* vindt dat het idee van een voldoende gefinancierd expertisecentrum zeker moet meegenomen worden.

De heer *Peter Van Eenoo* verzekert dat het bloedpaspoort 100 percent betrouwbaar is. Er wordt immers vergeleken met verschillende stalen. Men wordt niet veroordeeld op basis van een afwijking. Er moet een verklarend scenario voorgelegd worden en de atleet krijgt zeer veel mogelijkheden om zijn verklaring daartegenover te plaatsen.

Van een binnenkomend urinestaal wordt eerst een kleine hoeveelheid geanalyseerd op hoge concentraties om het kaf van het koren te scheiden. Vermoedens die daaruit voortkomen, moeten bevestigd worden door een tweede analyse voor men verder gaat. De toestellen zijn fijngevoelig omdat ze kleine concentraties moeten kunnen detecteren. Ze reinigen zichzelf na elke injectie, maar zeer hoge concentraties – bijvoorbeeld 5000 keer hoger dan normaal – kunnen voor staaloverdracht zorgen. In dat geval worden de volgende staalanalyses niet meegeteld maar begint men opnieuw. Originele stalen worden dus nooit gecontamineerd.

Positieve conclusies zijn altijd zeker, want ze worden bevestigd door een tweede analyse. Meestal worden ook meerdere metabolieten van één substantie geanalyseerd, wat een patroon van pieken oplevert. Bovendien wordt meer dan de helft van de substanties opge-

spoord met twee verschillende methodes, onafhankelijk van elkaar. Het zou dan wel al heel toevallig zijn dat beide zowel in de eerste als de tweede analyse dezelfde stoorpieken opleveren.

Op de vraag of men vanaf de jeugd bloedparameters kan manipuleren om het bloedpaspoort te misleiden, antwoordt de heer Van Eenoo dat dit niet onmogelijk is, maar heel moeilijk, omdat er zoveel parameters zijn, tenzij men met microdosissen werkt. Maar is men dan niet bezig met homeopathie, terwijl doping toch juist mikt op veranderingen in bloedwaarden? Continu al die waarden hoog houden zal niet lukken.

De heer *Johan Sauwens* informeert of men het bloedpaspoort moet uitbreiden naar andere sporten dan wielrennen en duursporten.

De heer *Peter Van Eenoo* vindt dat zeker zinvol. Zo speelt uithouding een essentiële rol in bokswedstrijden over 12 ronden. Ook kortetafstandlopers werden al betrapt op epo, omdat de verbeterde uithouding ook de recuperatie versnelt. Idem voor voetbal op hoog niveau met een groot aantal wedstrijden.

Op vraag van de heer *Johan Sauwens* naar de verklaring van valpartijen in wielervedstrijden, sluit de heer *Peter Van Eenoo* het verband met nieuwe producten niet uit, maar hij heeft geen hard bewijs. Sedert twee jaar wordt het gebruik van de toegelaten zware pijnstiller Tramadol opgevolgd en dat blijkt hoog te zijn bij wielrenners. Bij beginnende gebruikers werkt het verdovend en verstoort het de coördinatie. In balsporten worden veel niet-steroïdale ontstekingsremmers voorgeschreven. Die middelen zijn evenmin verboden, maar de vraag is wel of het een goede medische praktijk betreft.

De heer *Bart Meganck* belicht de Vlaamse disciplinaire dopingorganen. Zelf is hij bij het Gentse Hof van Beroep voorzitter van zowel de disciplinaire commissie voor niet-elitesporters (van het NADO) als die voor elitesporters (verbonden aan het Vlaams Dopingtribunaal), maar ook plaatsvervangend voorzitter van de disciplinaire commissie voor elitesporters van de Wielerbond. De commissies vergaderen ongeveer tweewekelijks.

5. Uiteenzetting door de heer Bart Meganck, disciplinaire commissie niet-elitesporters

Op zittingen van de disciplinaire commissie voor niet-elitesporters stelt de heer *Bart Meganck* vast dat ‘het internet’ en ‘onbekenden in discotheken’ vaak als leveringsbronnen van verbodenmiddelen worden genoemd. Hij bevestigt de eerder beschreven trends inzake gebruik van verboden middelen en geeft cannabis als voorbeeld. In dat verband merkt hij op dat de decisielimiet voor THC verhoogd is tot 150 nanogram per milliliter. Een grijze zone bestaat er juridisch niet. Dat sommige middelen therapeutisch kunnen voorgeschreven worden, heft hun verbod in de sport niet op.

De heer Meganck stelt enige dubbelzinnigheid vast in de Vlaamse houding tegenover handhavers. Men is tegen doping maar als coryfeeën veroordeeld worden, staat iedereen – inclusief politici – op zijn achterste poten. Het sportarbitragehof zou de rechten van de mens schenden en men stelt zijn bevoegdheid in vraag, terwijl zelfs Contador dat niet heeft gedaan.

De heer *Johan Sauwens* wijst erop dat de publieke opinie in de zaken-Wickmayer en Malisse nog niet vertrouwd was met het systeem van de whereabouts. Bepaalde politici vertolkten de verontwaardiging dat onze kampioenen hun sport niet meer zouden mogen beoefenen. De heer *Bart Caron* wijst er aanvullend op dat topatleten over de financiële middelen beschikken om hun dossier te vertalen en zich te laten verdedigen door topjuristen, maar niet-betaalde sporters beschikken niet over deze middelen om hun recht op verdediging volwaardig uit te oefenen. Dat is de bredere achtergrond van de discussie.

Betreffende het recht op verdediging geeft de heer *Bart Meganck* het volgende overzicht. Als beroepsinstantie voor de disciplinaire commissie is er voor niet-elitesporters de disciplinaire raad. Beide worden door de Vlaamse overheid georganiseerd. Daarnaast bestaan er disciplinaire organen voor elitesporters ingericht door de sportverenigingen. De meeste worden georganiseerd door de disciplinaire commissie voor elitesporters van het Vlaams Dopingtribunaal. De belangrijkste die daar nog buiten staat is de Wielerbond, al is in de toekomst enige toenadering niet uitgesloten.

De criteria voor het onderscheid tussen elitesporters en andere sporter staan in het Dopingdecreet. De sportvereniging meldt aan wie binnen haar verband een elitesporter is, en de sporter wordt formeel van dat statuut op de hoogte gesteld volgens een vastgelegde procedure. Bij de elitesporters gebeurt het resultatenbeheer en de disciplinaire vervolging door de sportfederaties. Dat doen ze volgens de WADA-code, de internationale standaarden en dopingregels van de sportfederaties zelf. De niet-elitesporters vallen onder de organen van de Vlaamse overheid.

De voorzitter van de disciplinaire commissie bij de NADO moet een magistraat van de zetel zijn. Voor het decreet van 2007 inzake medisch en ethisch verantwoord sporten kon het nog een advocaat zijn, maar dat is in 2012 terecht veranderd door het decreet betreffende de preventie en bestrijding van doping in de sport. Terwijl een rechter onafhankelijk moet zijn, heeft een advocaat juist als taak partijdig te zijn. De assessoren zijn één jurist (thans ook een beroepsrechter, maar dat zou ook een advocaat kunnen zijn) en één arts. Deze multidisciplinaire samenstelling is zeer belangrijk. Niet alleen de sporter zelf, maar ook NADO, WADA en de betrokken sportfederatie kunnen in beroep gaan bij de disciplinaire raad. Tegen de beslissingen van die raad kunnen de genoemden dan weer beroep aantekenen bij de Raad van State. Het is ook vanwege de afwijzing door WADA van die laatste mogelijkheid, dat voor elitesporters een apart circuit wordt ingericht.

Zittingen van commissie en raad volgen dezelfde procedure. De NADO-administratie roept de sporter op. De voorzitter zet de zaak uiteen, waarna eventueel – op verzoek – een vertegenwoordiger van NADO wordt gehoord. Deze vertegenwoordiger van NADO fungeert echter niet als procureur. Vervolgens wordt de sporter gehoord, eventueel vertegenwoordigd of bijgestaan door een advocaat of arts. Na beraadslaging wordt beslist bij meerderheid van stemmen. De uitspraak volgt normaal binnen de veertien dagen. De sporter heeft het recht verstek te laten gaan of verzet in te stellen. De uitspraak kan bestaan in vrijspraak of ontslag van vervolging, tenzij de dopingpraktijk bewezen wordt geacht. In dat geval varieert de sanctie van berisping, over uitsluiting (standaard 2 jaar maar kan ook gemilderd worden) tot administratieve boetes van noemt 2000 tot 5000 euro. Uiteraard doen die boetes bij vrijetijdssporters zoals fitnesssporters meer pijn dan een schorsing.

De mogelijkheid bestaat om de disciplinaire afhandeling gezamenlijk te organiseren. In de praktijk gebeurt dat onder de koepel van het Vlaams Dopingtribunaal, dat werkt op grond van lastgeving door de sportverenigingen.

De disciplinaire commissie voor elitesporters is analoog samengesteld. Samenstelling en procedure zijn identiek. Wel zorgt een procureur voor vervolging en vordering. Hij kan bijkomende onderzoeksdaden vragen. De commissie past de disciplinaire sancties van de sportvereniging toe, wat neerkomt op de toepassing van de WADA-code. Het Vlaams Dopingtribunaal koos ervoor zelf geen beroepsinstantie op te richten. Men moet daarvoor naar het Hof van Arbitrage voor Sport.

Dat de WADA-code een standaardsanctie bevat, is vreemd voor een rechter. Toch leidt dat niet tot een tarievenrechtspraak. Het systeem van de niet-significante schuld geeft mogelijkheden tot vermindering van de standaarduitsluiting tot 1 jaar of minder. Ook dat van

de specifieke stoffen (andere dan de niet-specifieke uit de dopinglijst) maakt individualisering mogelijk. Cannabis en geneesmiddelen zonder voorschrift zijn hier voorbeelden van.

Het alternatief om voorwaardelijke straffen in te voeren voor niet-elitesporters is waarschijnlijk strijdig met het WADA-streven naar wereldwijde, uniforme toepassing van de antidopingregels. Men wenst die unieke verworvenheid niet los te laten, ook niet voor de breedtesporter.

6. Uiteenzetting door de heer Hans Cooman, NADO Vlaanderen

De heer *Hans Cooman* verduidelijkt de werking van net NADO. Nationale Antidopingorganisatie van Vlaanderen is de nieuwe naam van het Team Medisch Verantwoord Sporten. Haar taak is niet beperkt tot controle, maar bestaat ook uit preventie of educatie, samenwerking en voorbereiding van het disciplinaire onderdeel.

Wat preventie betreft, is er de Dopinglijn, die sporters, artsen, federaties en andere betrokkenen informeert, met onder meer een maandelijks lijst van alle in België verkrijgbare (merken van) geneesmiddelen met vermelding van verboden stoffen. Ander initiatieven zijn de Dag van de Trainer, de samenwerking met de Stichting Vlaamse Schoolsport, het onderdeel antidoping van de B-cursus van de Vlaamse Trainersschool. De preventie is zowel op vermindering van onbedoeld gebruik van verboden middelen gericht als op ontrading.

Er zijn ook preventiecampagnes met de overkoepelende fitnessorganisatie. Alle uitbaters zijn al uitgenodigd voor lezingen, maar de opkomst is minimaal. De samenwerking verloopt immers niet altijd even gemakkelijk.

De evolutie op het vlak van controles is enorm. Voor 2004 vonden controles enkel plaats na wedstrijden en werd nog geen epo opgespoord. Sinds 2008 worden onaangekondigde controles buiten wedstrijdverband vergemakkelijkt door ADAMS. Vanaf begin 2011 wordt niet alleen urine maar ook bloed gecontroleerd. Dat is van belang omdat een aantal stoffen niet in urine kan opgespoord worden, al is dat slechts een minderheid. De meeste bloedstalen worden nu trouwens genomen met het oog op het biologisch paspoort en niet voor controle. Controles in fitnesscentra vinden vrijwel altijd plaats in samenwerking met de politie. In de toekomst wordt mogelijk ook gewerkt met het steroïdenpaspoort en DNA-analyse. Over dat laatste is het decreet van 2012 betreffende de preventie en bestrijding van doping in de sport onduidelijk en dus juridisch onzeker. Een belangrijk knelpunt is bovendien dat de organisatie steeds meer en ingewikkelder controles moet verrichten met een budget dat reeds tien jaar ongewijzigd blijft.

België is uniek met zijn vier NADO's, want één NADO per land is gebruikelijk. Doordat het vele overleg in de coördinatieraad nog niet tot harmonisering heeft geleid, is het resultaat dat er verschillende rechten en plichten zijn in één nationale competitie. Brussel controleert voor zover bekend helemaal niet. Internationale federaties hebben het recht bij internationale wedstrijden controles uit te oefenen. De meeste internationale federaties werken hierbij vlot samen met NADO-Vlaanderen. Anderzijds zijn er wel federaties die de Vlaamse bevoegdheid in vraag stellen bij dergelijke wedstrijden. Ook over de internationale controles buiten wedstrijdverband weet NADO-Vlaanderen niets, wat dubbele controle tot gevolg kan hebben. Met de UCI werden reeds afspraken gemaakt over de opdeling van de lijst van elitesporters.

Wat het biologisch paspoort betreft, is NADO-Vlaanderen decretaal verplicht overeenkomsten te sluiten met de internationale federaties. Die met IAAF en ITU zijn er al, die met de UCI en WTC worden voorbereid, maar heel vlot loopt het niet. Probleem is ook dat de UCI met het lab van Lausanne werkt, dat minder vlot communiceert dan het Gent-

se. Het lijkt logisch dat de stalen die NADO-Vlaanderen neemt, door het atleetpaspoort-management van Gent worden behandeld.

Bij het parket en de hormonencel heeft NADO-Vlaanderen vaste contactpersonen: respectievelijk de heren Clarysse en Van den Boeynants. De samenwerking is zeer nauw voor controles, maar de doorstroming van informatie over onderschepte middelen kan wel beter. Probleem is dat de bevoegdheid politieel, is maar dat doping geen prioriteit is voor de politiediensten.

Wat de samenwerking met buitenlandse NADO's betreft, signaleert de heer Cooman dat het niet altijd even gemakkelijk is om controles te regelen, met name in Afrika, waar vaak elitesporters op trainingskamp gaan. Verder gebeurt het dat vastgestelde dopingpraktijken van buitenlandse sporters worden overgemaakt aan het buurland dat ervoor bevoegd is, zonder dat dit land er gevolg aan geeft. Dat benadeelt de Vlaamse sporters. Op disciplinair vlak ontsnappen breedtesporters die niet in Vlaanderen wonen of aangesloten zijn, vaak aan een sanctie.

Travis Tygart van USADA vat de eigenschappen van een goed werkend antidopingagentschap samen als LIFE: Legislation, Independence, Funds en Engagement. Vlaanderen zit heel ver voor het eerste punt. Voor het tweede punt rijst het probleem dat NADO-Vlaanderen gesubsidieerd wordt door hetzelfde departement als de topsport. Het achterblijven van de financieringsgroei op die van de opdrachten, lost men op door minder maar gericht te testen. Ten vierde is het engagement van overheden en federaties niet overal even sterk.

De heer Cooman geeft tot slot enkele punten ter overweging. Eén overkoepelend onafhankelijk NADO in België met verschillende entiteiten, zou ervoor zorgen dat de Belgische sporters dezelfde rechten en plichten krijgen. Verder zou het misschien interessant zijn om 1 of 2 mensen met politieke bevoegdheid in NADO te hebben. Het is zeker te overwegen om de disciplinaire commissie van NADO bevoegd te maken voor alle breedtesporters in Vlaanderen. Er zijn meer middelen nodig om elitesporters systematisch in het buitenland te controleren en om de groeiende diversiteit in controles aan te kunnen.

7. Uiteenzetting door de heren Fernand Van Huyneghem en Koen Umans, voorzitter en secretaris van het Vlaams Dopingtribunaal

De heer *Fernand Van Huyneghem* benadrukt dat de Vlaamse sportwereld absoluut geen vragende partij was voor de organisatie van de disciplinaire procedures omtrent dopingpraktijken gepleegd door hun elitesporters en voor het oprichten van een dopingtribunaal. Ingevolge het decreet van 13 juli 2007 inzake medisch en ethisch verantwoorde sportbeoefening werd immers opgelegd dat de sportfederaties verplicht werden om zelf de disciplinaire procedure van hun elitesporters te organiseren. Voorheen gebeurde dit door de disciplinaire organen van de Vlaamse gemeenschap en nu plots niet meer. Voor de meeste sportfederaties was dit administratief en financieel een zware dobber. Door zijn jarenlange kennis en ervaring in de sportwereld (secretaris-generaal van de Vlaamse zwemfederatie, medestichter en gewezen voorzitter van de Vlaamse sportfederatie, gewezen lid van de disciplinaire commissie en raad van de Vlaamse Gemeenschap) werd de heer Van Huyneghem door de sportfederaties gevraagd om de stortvloed aan nieuwe regelgeving te helpen verwerken. Samen met de Vlaamse sportfederatie werden enkele voorbereidende vergaderingen belegd en via de Vlaamse zwemfederatie nam hij het initiatief om samen met een aantal grote sportfederaties het nieuwe dopingtribunaal op te richten, op basis van het decreet van 13 juli 2007 inzake medisch en ethisch verantwoorde sportbeoefening. Dit gebeurde op 10 september 2008. De stichtende leden waren een aantal grote sportfederaties.

Het Vlaams Doping Tribunaal is opgericht als een vzw met de maatschappelijke zetel in het Huis van de Sport in Gent. Het doel is ondersteuning te geven aan de aangesloten sportfederaties bij de organisatie van de disciplinaire procedures over dopingpraktijken, gepleegd door hun elitesporters. De raad van bestuur bestaat uit maximaal zeven bestuurders. De duur van het mandaat bedraagt vier jaar en is hernieuwbaar. De meeste bestuursleden van het VDT zijn beroepshalve met sportfederaties bezig of hebben een leidende functie. Ze hebben allen veel affiniteit met de sport. Ook de leden van de disciplinaire commissie voor elitesporters hebben allen een verbondenheid met de sport of met de sportfederaties. Ze beschikken allen over een zeer grote deskundigheid. Andersluidende insinuaties in de pers vond de heer Van Huyneghem zeer aanstootgevend. Hij was ook verbolgen over de tweeduizend haatmails die het VDT ontving bij de nochtans volledig correcte behandeling van de zaken-Malisse en Wickmayer door de disciplinaire commissie. Als vrijwilliger heeft hij zelfs even overwogen om ermee te stoppen, maar aangezien hij sedert jaar en dag de sport dient, heeft hij doorgezet.

Momenteel zijn er 39 sportfederaties aangesloten bij het VDT, zowel unitaire als Vlaamse. Er zijn ook sportfederaties aangesloten die geen elitesporters hebben, maar toch aansluiten om klaar te zijn voor het geval zij in de toekomst toch elitesporters in hun rangen zouden tellen.

Tot de activiteiten van het VDT behoren het opmaken van de statuten en het huishoudelijk reglement, het oprichten van een disciplinair orgaan, het benoemen van de commissieleden, het opmaken van een procedurereglement, de permanente actualisatie van de website, het participeren aan werkvergaderingen met het departement, input geven aan het nieuwe Vlaamse Antidopingdecreet en overleg plegen met het departement voor de erkenning van het interne tuchtreglement.

Wat betreft het nieuwe antidopingdecreet maakte het Vlaams Doping Tribunaal in 2010 volgende aandachtspunten over aan de Vlaamse administratie: streven naar een geharmoniseerde aanpak van de dopingbestrijding, ijveren voor de ondertekening van het samenwerkingssakkoord tussen de gemeenschappen, de definitie van elitesporter herzien en hun aantal beperken, en de hervorming van de whereabouts. Aanvankelijk was men gewonnen voor het inrichten van een beroepsinstantie binnen het VDT. Dit is echter niet gebeurd.

Het interne tuchtreglement van de sportfederaties diende vroeger te worden erkend door de minister. Met het decreet van 2012 betreffende de preventie en bestrijding van doping in de sport is dit een zaak van de federaties geworden. De adviesverlening in deze aangelegenheid is een bijkomende taak voor het VDT.

Het disciplinair orgaan is een onafhankelijke en onpartijdige instantie. Het is een pool van een vijftiental deskundige personen: magistraten, advocaten, juristen, artsen, procureurs en griffiers. De commissieleden worden benoemd door de raad van bestuur voor een termijn van vijf jaar. In september 2013 wordt de samenstelling herbekeken.

Voor de uitvoering van haar kerntaak heeft het VDT in haar schoot een disciplinair orgaan opgericht, met name de Disciplinaire Commissie voor Elitesporters. Dit is een onafhankelijke en onpartijdige instantie bestaande uit deskundigen, benoemd door de Raad van Bestuur. Bij de disciplinaire afhandeling zijn er per zaak drie rechters. Daarnaast zijn ook een procureur en griffier aanwezig. Alles gebeurt via een systeem van lastgeving. Tussen het VDT en elke aangesloten sportfederatie werd een lastgevingsovereenkomst ondertekend waarbij een bepaalde federatie (lastgever) opdracht geeft aan het VDT (lasthebber) om de procedure te voeren en eventueel een bestraffing uit te spreken voor wat betreft dopingovertredingen van hun elitesporters. De heer Van Huyneghem bestempelt dit als “de vuile was doen”. De zaak wordt behandeld volgens het bestaande procedurereglement. De

DCE gebruikt het interne tuchtreglement van de betrokken sportfederatie en past de disciplinaire maatregelen toe die in overeenstemming zijn met de bepalingen van de WADA-code. De lastgeving is beperkt in tijd. Als er een uitspraak is, wordt die teruggegeven aan de federatie. Dan stopt de zaak voor het VDT. Schadeclaims en dergelijke worden door de federaties afgehandeld. De VDT doet enkel de eerste aanleg. Voor het instellen van een beroep moet men naar het TAS.

Bij de totstandkoming van de decreet 13 juli 2007 bestond aanvankelijk het voornemen om naar analogie van de bestaande disciplinaire organen van de Vlaamse Gemeenschap binnen het VDT eveneens een disciplinaire commissie en een disciplinaire raad op te richten, en waarna men zich dan pas naar TAS zou wenden. De toenmalige minister van Sport, de heer Anciaux, heeft dit echter herroepen. Hij vond het beter dat de elitesporters voor beroep rechtstreeks naar het TAS zouden gaan. Bijgevolg behandelt het VDT enkel zaken in eerste aanleg.

Bij decreet van 2012 betreffende de preventie en bestrijding van doping in de sport, kan voortaan elke sportfederatie zelf beslissen om een beroepsinstantie te creëren, maar men is dat niet verplicht. Na een infosessie op 19 november 2012 over de invoering van het nieuwe Antidopingdecreet en het overeenstemmende uitvoeringsbesluit heeft de raad van bestuur van het VDT nagegaan of het al dan niet aangewezen was om een beroepsinstantie te installeren en werd overleg gepleegd met verschillende juristen.

Het WADA en ook de internationale federaties blijven het recht hebben om bij het TAS beroep aan te tekenen tegen beslissingen inzake elitesporters, ongeacht of het beslissingen zijn in eerste aanleg of in beroep. Er is, net zoals vandaag, enkel een procedureel verschil wat betreft enerzijds elitesporters van internationaal niveau en anderzijds elitesporters van nationaal niveau. Overeenkomstig de WADA-code kan tegen beslissingen inzake elitesporters van internationaal niveau enkel bij het TAS beroep aangetekend worden. Voor elitesporters van internationaal niveau kan er met andere woorden dus geen nationaal beroep mogelijk gemaakt worden. Voor elitesporters van nationaal niveau zou dat wel kunnen, maar ook voor hen kan een procedure voor het TAS niet uitgesloten worden, want het WADA en de internationale sportfederatie behouden zich het recht om tegen elke beslissing (in eerste aanleg of in beroep) meteen beroep in te stellen bij het TAS. Wie dus denkt om door een landelijke of nationale beroepsinstantie op te richten, kostelijke procedures voor het TAS te kunnen vermijden, dwaalt. Verder is het ook zo dat wanneer een nationale elitesporter betraft wordt tijdens een internationale wedstrijd, hij ook moet berecht worden als een internationale elitesporter.

Verder is het ook zo dat geen enkele federatie kan verplicht worden het VDT een lastgeving voor een beroepsniveau te geven, zelfs niet als de algemene vergadering beslist tot het inrichten van een beroepsniveau. Een algemene vergadering van het VDT kan ook niet afdwingen dat het VDT een beroepsinstantie zou moeten installeren. Het VDT kan trouwens geen zaken opleggen, men werkt enkel met lastgeving. De federaties hebben de vrije keuze.

Om al deze redenen vond de raad van bestuur van het VDT het niet opportuun om binnen het VDT een beroepsinstantie in te richten. Die zou alleen maar veel tijd, energie en geld kosten, zowel voor het VDT als de aangesloten sportfederaties.

Met de invoering van het nieuwe Antidopingdecreet moeten de aangesloten federaties hun interne tuchtreglement opnieuw aanpassen en ook opnieuw laten goedkeuren door hun raad van bestuur of algemene vergadering. Dit interne tuchtreglement moet WADA-conform zijn. Zoals eerder aangehaald, de disciplinaire commissie van het VDT heeft enkel een procedurereglement. Als er een bestraffing komt, hanteert de disciplinaire commissie

dus het interne tuchtreglement van die betrokken sportfederatie. Er wordt dus ook niet getrapt of met vermaningen gewerkt, omdat de WADA-codes zeer duidelijk zijn voor welk vergrijp welke sanctie geldt.

De heer Fernand Van Huyneghem hoopt dat het VDT ooit een eerste stap zou kunnen zetten naar een volwaardige Vlaamse sportrechtbank, waar niet alleen dopingzaken, maar ook tal van andere zaken met betrekking tot de sport kunnen worden afgehandeld, zoals bijvoorbeeld transfers. Een onpartijdige en onafhankelijke sportrechtbank zou een fantastisch instrument zijn ten dienste van de sport.

De heer *Koen Umans* deelt mee dat de sportfederaties in onverdachte tijden beslisten om alle competenties in verband met doping samen te brengen. Het VDT is een sportfederatie-overschrijdend project. Er is een schril contrast tussen de integriteit, sereniteit en de professionaliteit waarmee de zaken worden behandeld en de manier waarop ze in de media worden gebracht. De sporters worden gevolgd door sportjournalisten die niet noodzakelijk competenties hebben in het beoordelen van procedures. Dit heeft tot gevolg dat een aantal juridische argumenten die onderbouwd zijn, niet aan de orde komen. Hij verwijst naar de nota die de heer Hans Vandeweghe aan de commissie heeft voorgelegd, en die handelt over het stringente sanctioneringssysteem in het VDT. Tot nog toe zijn er dertien dossiers behandeld: vijf over dopinginbreuken, zeven over de whereabouts en één over een ontwijkingsgedrag bij controle. Drie hebben tot een sanctie geleid, de tien overige leidden tot vrijspraak.

Het VDT werkt via een lastgevingsovereenkomst. Men neemt een deel van het werk over van de sportfederatie. Na behandeling wordt het dossier terug aan de federatie gegeven. De kosten moeten worden geabsorbeerd door de sportfederatie. Het VDT werkt voorzichtig en zuinig. Een procedure kost ongeveer 2000 tot 4000 euro. De sportfederatie heeft daarbij nog interne kosten voor de opvolging van de procedure. Er is een sportfederatie die op korte termijn vier dossiers had die tot een vrijspraak leidden. Die sportfederatie heeft die kosten in de eigen werking moeten absorberen, want er zijn geen verhaalmogelijkheden naar vrijgesproken atleten. Dit alles moeten de sportfederaties realiseren binnen hun zeer beperkte middelen.

Als er een veroordeling is, heeft de elitesporter alleen maar de mogelijkheid om in beroep te gaan, wil hij zijn carrière vrijwaren. Dan komt men terecht bij het TAS. De federatie is dan voor een stuk de controle kwijt ook over de procedure- en advocatenkosten. Die rekening loopt op dat ogenblik zeer snel op.

De heer *Johan Sauwens* informeert naar een voorbeeld van die hoge kosten.

De heer *Koen Umans* stelt dat een TAS-procedure om en bij de 100.000 euro kost. Bij het VDT liggen de kosten tussen de 2000 en 4000 euro. Dit moet worden vermeerderd met de juridische kosten die de federatie maakt om het dossier op te volgen. In zijn eigen federatie kost een dopingdossier van een elitesporter in zijn totaliteit tussen de 10.000 en 15.000 euro. Die elitesporter genereert beroepsinkomsten uit de sportactiviteiten. Er is dus een risico op substantiële shadedossiers die niet alleen over loon gaan, maar bijvoorbeeld ook over premies. De sportfederatie komt soms in een moeilijke situatie omdat zij voor nationale competities nog beroep wil doen op die sporter. De federaties proberen die risico's verzekeringstechnisch af te dekken, maar verzekeringen willen de gevolgen van dopingdossiers niet dekken. Daarom is er nood aan een sportoverschrijdend initiatief. De sportfederaties moeten samen met de overheid kijken hoe bepaalde risico's kunnen worden ingedekt en hoe solidariteit kan ontstaan. Indien een sporter wordt vrijgesproken, kan hij zo worden gevrijwaard tegen de geleden schade.

8. Vragen van de commissieleden en antwoorden van de sprekers

Mevrouw *Ulla Werbrouck* stelt dat bij een zaak voor de disciplinaire commissie van een niet-elitesporter, de raad is samengesteld uit drie leden. Wordt er bij meerderheid van stemmen beslist, of bij unanimitéit? Waarom niet unaniem?

Er werd verwezen naar de standaardsancties die door het WADA worden opgelegd. Er zijn mogelijkheden om proportioneel te bestraffen. In de praktijk gebeurt dit weinig. Hoe wordt dit ervaren?

Het aantal uitgevoerde dopingcontroles is met 7 percent gedaald. Hoe komt dit? Volgens minister Muylers is dit het gevolg van budgettaire redenen.

In de periode 2009-2012 zijn de communicatiekosten met 91 percent gedaald. Hoe wordt die communicatie dan elders opgenomen?

De NADO's voeren ook dopingcontroles uit zoals de UCI, IOC en sportfederaties. Zou het niet zinvol zijn het organiseren van dopingcontroles als een erkenningsvoorwaarde voor de federaties in te voeren?

Mevrouw Werbrouck hoopt dat de Lotto-middelen in de toekomst ook naar de dopingstrijd kunnen gaan. Lotto sponsort een eigen wielerploeg. Er mag daarover wel eens een debat worden gevoerd.

Mevrouw Werbrouck pleit voor een beroepsinstantie voor elitesporters binnen het VDT. De beslissing draait om geld. Belangen van de sportfederaties primeren op die van de sporters. Het WADA heeft onlangs gesteld dat ze niet altijd meer in beroep willen gaan tegen een uitspraak van elk NADO. Deze nieuwe houding is erg belangrijk voor elitesporters.

De heer *Bart Caron* wil weten waarom de labo-onderzoeken in Lausanne gebeuren.

In risicosporten wordt er met de federale politie samengewerkt. Het aantal controles voor bijvoorbeeld bodybuilding is in de afgelopen vijf jaar gedaald. Is dat om budgettaire redenen?

De samenwerking met andere NADO's wordt soms als problematisch ervaren, zeker als de controles hier gebeuren. Andere landen moeten er dan verder gevolg aan geven, maar vaak gebeurt dat niet. De Vlaamse decreetgeving werd aangepast, mede onder druk van WADA, om te vermijden dat men van internationale kampioenschappen zou worden uitgesloten. Geldt dat dan niet in andere landen?

De heer Caron deelt de zorgen over het financiële luik voor de sportfederaties. WADA meldde destijds per brief aan de minister dat zij er geen voorstander van waren dat de nationale instanties een eigen beroepsprocedure zouden organiseren. Men is van mening veranderd op het ogenblik dat men zelf te veel dossiers kreeg. Niet elke sporter beschikt trouwens over de nodige middelen om een zaak bij het TAS aanhangig te maken.

De mogelijke solidariteit tussen de sportfederaties, voor de compensaties van verliezen van vrijgesproken topsporters, voor de werking van het dopingtribunaal en dergelijke, is belangwekkend. Er is vanuit verschillende instanties aangegeven dat er precare financiële noden zijn om het dopingmodel gestalte te geven. De heer Caron kreeg hierover graag meer informatie om het dossier beter te stofferen.

De heer *Bart Meganck* wijst erop dat er in geen enkele rechtbank unanimititeit vereist is. Dat is immers onwerkbaar. Het zou een vetorecht zijn voor een minderheid. In beroep bestaat wel de vereiste van eenparigheid als men een straf wil verhogen.

De heer Meganck wil zich niet uitspreken over het organiseren van een tweede aanleg binnen het VDT, omdat dit een beleidskeuze is. Men gaat ervan uit dat een tweede aanleg in het belang van de sporter is. De vraag rijst of dat wel zo is. Bij een elitesporter gaat men er van uit dat er hogere belangen op het spel staan, zijn sportcarrière in de eerste plaats. Ook voor de dopingorganisaties staan er belangen op het spel. Dit betekent dat er altijd een verliezer is als men tot het einde gaat. Een sporter zal meegesleept worden naar TAS, zelfs al krijgt hij gelijk bij de nationale beroepsinstantie. Er is nog een vierde instantie, namelijk het federaal Zwitsers gerechtshof. De kost voor de sporter, zoals procedure- en advocatenkosten, kan zeer hoog zijn. Men mag ook niet alle heil van een beroep verwachten. Waarom zou men binnen hetzelfde nationale kader in tweede instantie de zaak totaal anders bekijken?

Bij de breedtesporters worden er vaak sancties toegepast die lager zijn dan de twee jaar standaardsanctie van WADA. De proportionaliteit speelt daar wel.

In het huidig decreet staat dat er allerlei monsters van het lichaam mogen worden afgenomen stelt de heer *Hans Cooman*. Die moeten dienen om verboden stoffen op te sporen. Die methoden zijn niet toegevoegd in het decreet betreffende de preventie en bestrijding van doping in de sport. Dit zou nochtans een verbetering zijn. Het zou nog beter zijn mocht er, zoals in de WADA-code is bepaald, DNA-profilering gebeuren om dopingpraktijken vast te stellen.

Het aantal controles is gedaald omdat er eerst enkel urine binnen competitie werd gecontroleerd. Enkel een urinestaal laten controleren kost minder dan een controle van bijvoorbeeld urine, epo en bloed samen. Het totaalbudget is ongeveer hetzelfde gebleven en dus gaat het aantal controles naar beneden. Er kan met de gegevens van het biologisch paspoort echter wel gericht worden gecontroleerd.

De heer Cooman is zelf verbaast dat het communicatiebudget zo drastisch gedaald is. Er wordt zelfs meer gecommuniceerd dan tien jaar geleden. Dure communicatiemiddelen zoals tv-spotjes worden wel minder gebruikt. Communicatie met de partners is veel directer en goedkoper.

Niet alleen de wielervederatie oefent controles uit, ook de atletiek en schermbond doen dat. Het is echter een open vraag of het aangewezen is om dit decreetaal op te leggen. Wil men een onafhankelijk NADO oprichten dat zowel door de overheid als de federaties gefinancierd wordt? In sommige landen zoals Nederland financieren de federaties alle controles. Het gevolg is dat er weinig controles gebeuren.

Waarom zou de Lotto geen middelen mogen aan de dopinglaboratorium mogen geven? Eén profvoetballer verdient per jaar meer dan het hele budget van een labo en de NADO samen. Geoorloofde middelen kunnen alleen maar een eerlijke sport bevorderen.

Men gaat niet naar Lausanne voor de analyse van de stalen, maar de evaluatie van de schommelingen gebeurt in Lausanne omdat de UCI dat oplegt. Alle profsporters van het wielrennen vallen nu nog onder de UCI. Het is één van de moeilijke punten in de overeenkomst.

Het is mogelijk dat het aantal controles van bodybuilders is gedaald. Dit komt omdat het Belgisch kampioenschap tegenwoordig in Nederland plaatsvindt. Er zijn maar een twee- à drietal wedstrijden die in Vlaanderen plaatsvinden.

WADA richt zich vooral op de elitesporters. De lijn is in Vlaanderen echter volledig doorgetrokken voor alle sporters. Men heeft een te goede leerling willen zijn met alle problemen van dien.

De heer *Fernand Van Huyneghem* heeft via de website www.dopingtribunaal.be/nieuws/ tekst en uitleg gegeven waarom er geen tweede aanleg of een beroepsinstantie wordt geïnstalleerd. De sportfederaties hebben volgens de WADA-code als het ware twee soorten elitesporters. De sporters uit de Registered Testing Pool – elitesporters van internationaal niveau aangeduid door de internationale federatie – en daarnaast de elitesporters van nationaal niveau. De RTP-sporters moeten voor een beroep altijd naar het TAS. Deze verplichting geldt niet voor de elitesporters van nationaal niveau.

De heer *Johan Sauwens* looft de grote betrokkenheid van al de sprekers. Hij wil hen dan ook voor hun inzet bedanken. Het antidopingbeleid is een complexe aangelegenheid. Het is goed dat na het mediagebeuren, ook de deskundigen eens de kans krijgen hun kant van het verhaal in het parlement te komen doen.

Johan SAUWENS,
waarnemend voorzitter

Els KINDT,
verslaggever

Gebruikte afkortingen

ADAMS	Anti-Doping Administration and Management System
DCE	Disciplinaire Commissie voor Elitesporters
DNA	desoxyribonucleic acid
epo	erytropoëetine
FWO	Fonds Wetenschappelijk Onderzoek – Vlaanderen
HRMS	hogeresolutiemassaspectrometrie
IAAF	International Association of Athletics Federations
IOC	Internationaal Olympisch Comité
ITU	International Triathlon Union
KB	koninklijk besluit
NADO	Nationale Antidoping Organisatie
NMBS	Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen
RTP	Registered Testing Pool
TAS	Tribunal Arbitral du Sport – Court of Arbitration for Sport (CAS)
THC	tetrahydrocannabinol (het actieve bestanddeel in hashish, hasj)
TTN	toestemming tot gebruik van een verboden stof of methode wegens therapeutische noodzaak
tv	televisie
UCI	Union Cycliste International – Internationale Wielervederij
UGent	Universiteit Gent
USADA	United States Anti-Doping Agency
VDT	Vlaams Doping Tribunaal
VS	Verenigde Staten
vte	voltijdsequivalent
WADA	World Anti-Doping Agency
WTC	World Triathlon Corporation
vzw	vereniging zonder winstoogmerk

BIJLAGE:

Standpunt van de heer Hans Vandeweghe

Hans Vandeweghe

Vlaams Parlement Hoorzitting doping 14.06.13

Tussenkomst Hans Vandeweghe

Ik richt mij tot u met twee/drie verschillende petten. Ik hoop dat u wèl het onderscheid kan maken; dat is een aantal mensen binnen de wielerbond(en) niet gegeven. Ik heb er vertrouwen in. U moet mij excuseren dat ik er niet ben door eerder aangegane afspraken.

Ik ben auteur van het boek 'Wie Geloof die Coureurs Nog?', met als ondertitel Doping!:-)? Ik was ook dertig jaar beroepsjournalist. Ik ben sedert 1 september 2011 algemeen directeur van Wielerbond Vlaanderen, de enige erkende unisportfederatie in het wielrennen. In die drie hoedanigheden heb ik te maken (gehad) met doping. Als journalist heb ik alle grote zaken behandeld van voor Ben Johnson in 1988. Ik heb mij ook altijd de moeite genomen om de mensen in het veld te gaan interviewen zoals professor Donike, de eerste grote dopingjager, Debackere en Delbeke in Gent, maar ook dopingartsen zoals Conconi en Ferrari en uiteraard veel atleten die ik meestal off the record heb gevraagd naar wat zij 'deden/doen'. Het boek is uiteindelijk de vrucht geworden van dertig jaar documentatie en de ergernis omwille van een foute voorstelling van zaken in de media. In het boek staat de zin:Wanneer precies de ploeg Lefevere stopte met het organiseren en cóntroleren van doping, is niet duidelijk. Sommige bronnen gewagen van 1998, maar meer dan waarschijnlijk is dat iets later. Een tweede moment van bezinning zou de start van de epotest in 2000/2001 kunnen zijn... (einde citaat). De dokter van Lefevere - Yvan Vanmol - omschreef dit boek als het beste boek ooit over doping.

Vandaag heb ik bij Wielerbond Vlaanderen te maken met jonge renners die de verlokking van overmedicalisering op zich zien afkomen en die daar weerstand moeten tegen bieden. Overmedicalisering is de stepping stone naar dopinggebruik.

Ik zal proberen u in een aantal vragen en antwoorden een stand van zaken te schetsen over doping anno 2013.

Hoe staat de strijd tegen de doping ervoor?

Goed en steeds beter.

De media creëren maar wat graag de perceptie dat er vandaag nog steeds op los wordt gespoten en geslikt en dat veel producten nagenoeg onvindbaar zijn. Dat zijn baarljke nonsens. De tijd dat een middel op de markt kwam en dat het jaren duurde voor een test werd ontwikkeld, ligt ver achter ons. Voor amfetamines, anabole steroïden en bloedtransfusies duurde het dertig jaar, corticosteroïden en groeihormoon konden twintig jaar ongezien worden gebruikt en tussen de marktintroductie van epo en de opsporing zat twaalf jaar. Vandaag spreekt men over maanden, niet langer jaren. De wetenschappers aan de kant van de dopingbestrijding zijn veel oplettender geworden en ze krijgen ook steeds vaker de hulp van de politie of de controlerende overheden zoals douane of zelfs de belastingen. De meeste grote dopingzaken van de laatste jaren werden ook strafzaken waarin de politie heel actief optrad. Ook de farmaceutische industrie wordt nu proactief gesensibiliseerd om samen te werken.

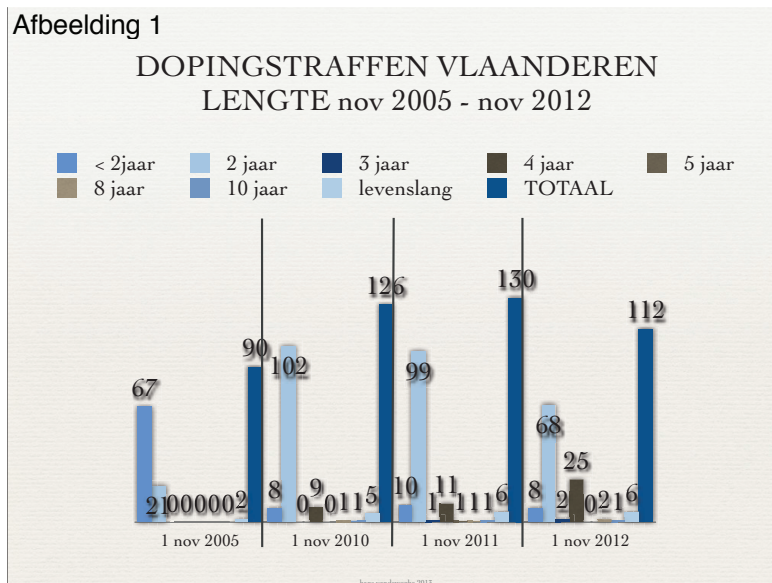
De dopingbestrijders hebben de dopinggebruikers nooit dichter op de hielen gezeten dan vandaag. Het beste bewijs zijn GW 1516 en Ostarine, waarop al drie sporters zijn betrapt en die het nog niet verder hebben geschopt dan het stadium van grondstof.

Hoe doet Vlaanderen het in de strijd tegen de doping?

Vlaanderen is een voorbeeld voor de rest van de wereld. Samen met Duitsland zijn wij wellicht de meest performante regio, ondanks de beperkte middelen. Onze controleinstantie van de Vlaamse Gemeenschap heeft het financieel niet breed en DOCOLAB in Gent evenmin. Die laatste zou moeten verzekerd zijn van een geldstroom die hen toelaat thesisstudenten te laten zoeken op heel specifieke domeinen en de betere onderzoekers een contract aan te bieden. Al te vaak loopt talent nu naar de industrie en blijven alleen de gedreven hobbyisten (niet-pejoratief bedoeld) over. Gent en dr.ir. Peter Van Eenoo zijn erg gerespecteerd in de wereld van de dopingbestrijding.

Aan de kant van de bestrijding krijgen de controle-artsen vaak veel kritiek, maar ook hun werk is een voorbeeld. Wij controleren in Vlaanderen gericht: méér controleren, waar meer kans op positieve gevallen zijn. Daarom zijn onze cijfers (4% positieven) ook zo hoog. Een puntje van kritiek op de controles evenwel met betrekking tot de fitnesscentra. Daar wordt gecontroleerd of bodybuilders die zes keer per week komen trainen een pil pakken of een spuit zetten om meer spieren te kweken. Controle gebeurt hier niet ter vrijwaring van eerlijke competitie, maar ter vrijwaring van volksgezondheid, zo luidt argument. Ik stel de vraag waarom die wel worden gecontroleerd en desnoods gestraft maar niét hun obese buur die elke avond een zak chips eet en een halve bak bier drinkt en ook de volksgezondheid schaadt.

Bij de bestraffing zou er dringend een onderscheid moeten komen tussen professionele en niet-professionele sporters. De bestraffing voor het Vlaams Dopingtribunaal schiet soms haar doel voorbij. Zie afbeelding 1 hierbij.

Van de 112 gestrafte sporters op 1.11.2012, zaten slechts 8 een straf uit van minder dan twee jaar. In 2005 hadden nog 67 van de 90 gestrafte sporters een straf van minder dan twee jaar. Dat heeft alles te maken met het rigoreus volgen van de WADA-bepalingen (strict liability, 2 jaar of niks), ook voor amateursporters die toevallig tegen de lamp lopen.

Wat zou er kunnen verbeteren aan de dopingbestrijding?

In het algemeen zou er een betere samenwerking tussen WADA en de sportbonden moeten komen en een betere financiering van het onderzoek naar opsporingsmethoden

door WADA, dat op zijn beurt kampt met geldtekort. Dopingbestrijding is een ondergefinancierde sector.

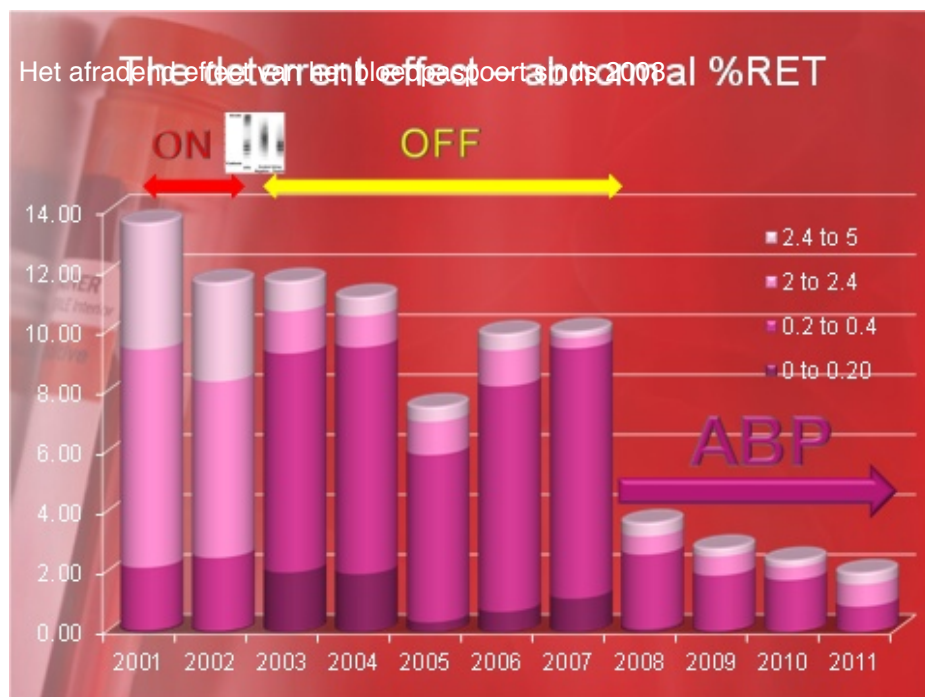
Specifiek voor het West-Europese wielrennen moet het gebruik van corticosteroïden, wellicht de gevaarlijkste doping, aan banden worden gelegd. In de Angelsaksische sportlanden is dat minder wijdverspreid en dus geen prioriteit. De drempelwaarde waarboven cortico-gebruik dient te worden gerapporteerd ligt veel te hoog en staat structureel misbruik toe. In het Belgische wielrennen worden cortico's structureel gebruikt. Voor Vlaanderen zou een getrapte strafmaat voor amateursporters welkom zijn. Internationaal is dan weer een uniformisering van de controles en bestraffing in alle landen een prioriteit. Het WADA als performant controle-orgaan en dopingpolitie die ingrijpt in landen die geen NADO hebben, ware ook wenselijk.

Hoe staat het wielrennen ervoor?

Ik heb in mijn boek het onverdedigbare niet proberen te verdedigen. Evenmin heb ik het wielrennen gespaard, want het wielrennen heeft zichzelf ook nooit gespaard. Ik wilde de geschiedenis niet ontkennen, maar nuanceren en duiden.

De feiten zijn wat ze zijn: de sociale druk om géén doping te gebruiken is nu dezelfde als die van 10 jaar geleden om wél doping te gebruiken. De strijd tegen de doping in het wielrennen heeft een kwantumsprong gemaakt en dat heeft enkele oorzaken:

- de verandering in perceptie bij publiek en sponsors na de vele schandalen
- de verbeterde directe opsporing
- de verbeterde indirecte opsporing zoals het bloedpaspoort
- de dreiging van het bewaren van stalen gedurende acht jaar

In de grafiek hierbij staan de foute waarden met betrekking tot de jonge rode bloedcellen. Volgens de internationale wielerbond UCI waren in 2001 14% van de gevonden waarden verdacht. In 2011 en 2012 was dat minder dan 2%. Met een verbeterde opsporingsmethode vindt men nu zeven keer minder verdachte bloedwaarden. Zelfs al vergist de UCI zich en neemt men gemakshalve aan dat in 2001 bijna 100 procent op epo

reed (maal zeven), dan betekent dit dat vandaag 'slechts' 14 procent van de renners nog aan de epo of bloedtransfusie zou zitten.

Wellicht gebruikt tien procent van het peloton nog epo in microdoses (mondelinge bevraging). Microdosering is te vergelijken met 122 rijden waar 120 mag. Er wordt niet langer 140 gereden. Wie het probeert, zoals Di Luca en Santambrogio in de voorbije Giro, wordt gesnapt. De analyses worden nu verstrekt met SDS Page en Sarcosyl Page. Het is absoluut noodzakelijk dat ons DOCOLAB direct die nieuwe technologieën kan implementeren.

Het bloedpaspoort verhoudt zich tot de urinecontroles als de trajectcontrole tot de flitspaal. Ex-epogebruiker en nu ploegmanager Jonathan Vaughters stelt dat vandaag weer de beste wint. In een paar jaar tijd zijn alle pretendentes op het Tourpodium klonen van Cadel Evans geworden: gelijkmatig klimmend aan een vermogen dat net haalbaar is en kijkend waar het schip strandt. Het verval van de prestaties vergeleken met eerdere Tours is merkbaar. De kopgroep rijdt nu bergop aan een geleverd vermogen van gemiddeld 5,7 watt per kilogram lichaamsgewicht.

Vergelijk dat met de 7 watt per kilogram van wijlen Pantani en Armstrong in hun sterkste Tours. Die twintig procent surplus is niet alleen te wijten aan talent, voor alle duidelijkheid. Op l'Alpe d'Huez reed Armstrong ooit naar boven met een gemiddeld vermogen van 6,4 watt per kilo. De kopgroep zat vanaf 2011 jaar tussen 5,4 en 5,7 watt per kilogram lichaamsgewicht.'

Hoe staat het wielrennen in Vlaanderen er voor?

Afbeelding 2

DOPINGCONTROLES 2012

SPORT	% POS	TESTS
1. Body Building	33,3 %	24
2. Zaalvoetbal	27,8 %	18
3. American football	16,7 %	6
Ski	16,7 %	6
Ju-Jitsu	16,7 %	12
Wushu	16,7 %	6
Karate	16,7 %	6
8. Kickboksen	13,9 %	72
9. Hockey	11,1 %	18
10. Boksen	6,8 %	59
11. Wielrennen KBWB/WBV	4,9 %	286
12. Judo	4,2 %	24
13. Motorsport	4,2 %	24
14. Powerlifting	2,1 %	48
15. Wielrennen nevenbonden	1,5 %	135
16. Atletiek	1,2 %	161
17. Voetbal	0,9 %	108
18. Alle andere sporten	0 %	

hans vandenbroucke 2013

Afgaande op de meest recente cijfers (afbeelding 2), zijn we niet goed bezig. In 2011 hadden we op 296 controles, 1,4 procent positieven. In 2012 scoorden we 4,9% positieve gevallen op 286 staalafnames in competitie. (De buiten-competitie controles sporen haast nooit dopinggebruik op. Niettemin zijn ze uiterst noodzakelijk al stok achter de deur.)

Van de 14 dopinggevallen in 2012 zijn de helft weigeringen, de meestal te wijten aan gebrekkige informatie van de renner en vergeten naar de controle te gaan. In de resterende zeven gevallen zijn vier keer hormonen in het spel.

Ik wil graag vanuit Wielerbond Vlaanderen pleiten voor nóg meer controles bij de elite zonder contract en U23 wedstrijden. Dáár wordt gegokt: wie op doping een mooie

wedstrijd wint, versiert een contract. Later wreekt zich dat, maar dan is men toch 'prof' geweest.

Wat doet Wielerbond Vlaanderen aan dopingbestrijding?

Wij hebben recent besloten om onze provinciale afdelingen te verplichten dopingcontroles te betalen voor de provinciale kampioenschappen. Daarnaast ondersteunen we waar mogelijk ons NADO. Ik heb zelf dit jaar controles gevraagd bij onze topsportschool en werk zo mogelijk nauw samen. In één specifiek geval uit 2012 heeft Wielerbond Vlaanderen zich benadeelde partij gesteld bij het parket in Dendermonde.

Voor de junioren zijn in alle provincies verplichte info-sessies gehouden. Voor de nog jongere renners en hun ouders en trainers of clubbegeleiders hebben wij de symposia 'Gezond groeien in de Koers' georganiseerd, waar ook gezonde voeding en gepaste training als alternatief voor wondermiddelen en medicatie aan bod komen.

Is België, c.q. Vlaanderen dopingpermissief?

Ja en neen. Belgen zijn nooit voorlopers geweest in het dopinggebruik, niet in de beginjaren voor de oorlog toen de Fransen de dopingstandaard zetten, niet na de oorlog met de Italianen en hun amfetamines en evenmin in de jaren tachtig en negentig waarin eerst de Italianen, later de Spanjaarden en ook heel even de Fransen het voortouw namen. Wij Belgen organiseerden (organiseren) onze doping zoals onze keuken: we keken goed en leenden wat we konden gebruiken, maar trendsetters? Nooit. Met uitzondering misschien van de wilde jaren zeventig toen alles mocht en alles kon en waarin we wel aardig onze weg vonden naar de apotheek. Anders hadden we ook zo vaak niet gewonnen.

We zouden vandaag vanuit de wielercultuur nog meer kunnen doen en nog meer afstand nemen van het foute verleden. Niemand heeft dat opgemerkt, maar ik ben zelf bewust niet naar de grote Sporza Merckxavond gegaan omdat ik de historische rol van Merckx in de meest donkere periode van het dopinggebruik (de jaren zeventig) ken. Omdat ik weet dat Eddy Merckx zijn vriend Armstrong naar dokter Ferrarri heeft gestuurd. Daar zijn bewijzen van, maar die wil men in Vlaanderen niet zien.

Wij staan hypocriet tegenover doping. Wellicht zijn we ook het enige land ter wereld dat een Grote Prijs in het veldrijden de naam geeft van de Grote Dopeur Mario De Clercq. Wellicht zijn daar zelfs subsidies voor.

De wielercultuur veranderen is een werk van lange adem. Het zou een goed signaal zijn naar de jeugd als men consequent de dopinggebruikers zou vermijden en niet langer opnemen in de ploegstructuren.

Wie is de schuldige voor het dopingspook in het wielrennen?

In het algemeen is een grote achterstand opgelopen in de jaren tachtig en negentig toen het Internationaal Olympisch Comité de dopingbestrijding in handen had. Die was voor de toenmalige voorzitter echter geen prioriteit. Het is geen toeval dat met het aantreden van Jacques Rogge in 2001 ineens veel meer atleten op de Spelen werden betrapt.

Wielrennen is niet zwaarder getroffen door hormonale doping dan een vergelijkbare sport waar het verschil wordt gemaakt door de fysiologie. Wielrennen heeft wél een historische schuld opgebouwd tegenover de publieke opinie door van in het prille begin het misbruik van medicijnen te exporteren als groot nieuws. Pillen en spuiten zijn sinds de jaren twintig deel van het mythische karakter van die sport.

Wielrennen is een sport die van in het begin zijn deelnemers op fysiek vlak heeft overbevraagd. Al snel nam men zijn toevlucht tot wondermiddelen, later geneesmiddelen. Daarmee werd gekoketteerd en tot de jaren zestig werd redelijk open over doping gepraat. De beste (hormonale) doping stond tot de tweede helft van de jaren zeventig trouwens ook niet op de dopinglijst, maar behoorde tot de vitamines.

Wat met de rol van de wielerbonden en in casu de UCI?

De UCI treft alvast weinig schuld. Dat zeg niet alleen ik, maar ook DOCOLAB-directeur Peter Van Eenoo en zelfs WADA-baas John Fahey (in tempore non suspecto). De catch 22 waarin het wielrennen zit, vat zich in één zin samen: hoe schoner het wielrennen probeert te worden, hoe vuiler het lijkt. Het wielrennen heeft meer gedaan tegen doping dan welke andere sport ook. Dit zijn de feiten, in een historisch rijtje:

In 1955 was de UCI de eerste bond die een soigneur schorste omdat hij zijn renners dopeerde.

In 1960 was de UCI de eerste bond om in de reglementen een artikel over doping op te nemen.

In 1964 was de UCI de eerste bond om een medische commissie op te richten binnen de federatie, twee jaar vóór het Internationaal Olympisch Comité.

In 1965 was de UCI de eerste bond om de aanbevelingen van de eerste internationale dopingconferentie over te nemen.

In 1966 wijdt de UCI als eerste bond een heel hoofdstuk in de reglementen aan doping en laat als eerste urinestalen analyseren.

In 1967 is de UCI de eerste sportbond om een dopinglijst te publiceren en straffen uit te spreken: veertien renners krijgen tussen 2000 Franse francs boete en drie maanden schorsing.

In 1996 was de UCI de eerste bond om bij haar atleten bloed af te nemen.

In 2001 was de UCI de eerste om de Franse epo-test te gebruiken, tegen de wil van WADA

In 2007 was de UCI de eerste bond om het bloedpaspoort als wapen te gebruiken, tegen de wil van WADA.

In 2009 was de UCI de eerste bond die stalen retroactief liet testen en een renner schorste.

De strijd om de perceptie in De Grote Dopingoorlog kan het wielrennen nooit winnen. In 1967 stierf Tom Simpson en sinds die dag loopt de UCI achter de feiten aan. Tussen 1967 en 1998 werd de buffercapaciteit - 'wat kan een sport aan schandalen hebben?' - in sneltempo opgebruikt en in de zomer van 1998 veroorzaakte de Festinatour een dijkbreuk. De UCI bleef strijdbaarder dan welke sportbond ook, maar onderging daarna het ene na het andere dopingschandaal. Geen sport deed meer tegen doping, geen sport maakte doping meer bespreekbaar, geen sport leed zo onder doping.

Bij elk dopinggeval in het wielrennen lijkt het wel of in de coulissen boze krachten een spin aan het nieuws geven waardoor het ineens een wereldwijde dimensie krijgt. In dopinggebruik verschilt wielrennen alvast minder van andere sporten dan in het vermogen - of in dit geval onvermogen - om de communicatie over dopingnieuws te controleren of minimaal in goede banen te leiden. Die communicatie-oorlog heeft het wielrennen definitief verloren. Het duurt decennia voor in die sport ooit nog sereen zal worden bericht over doping.

Hoe kunnen we ingaan tegen de dopingcultuur in het wielrennen?

Door in te gaan tegen de valse argumenten die de renner/atleet in de richting van overmedicalisering en doping duwen.

- Betere informatie mbt. trainingsleer bij de renners en de begeleiders: betere trainers opleiden en de atleten ook wegwijs maken in trainingsleer.
- Betere screening van de objectieve capaciteiten van de kandidaat-prof: een goed resultaat - soms behaald met illegale ondersteuning - mag niet het enig criterium zijn om door te stromen.
- Betere bescherming van de arbeidsvoorwaarden van de profrenner: gevaar, zwaarte, hitte, aard van parcours beter screenen.
- Strengere voorwaarden opleggen voor begeleiders/managers/sportdirecteurs.

- Ingaan tegen de laksheid waarmee sommige structuren het dopinggebruik als een spijtig toeval uit een ver verleden verdringen, waardoor alle randvoorwaarden voor doping blijven bestaan.
- Doorgaan op de ingeslagen weg: informatie, opvoeding, in combinatie met een vorm van repressie (controles), gevolgd door een eerlijke bestraffing.